

Elektronická podpora participatívneho rozpočtovania na Slovensku

*Martina Benzoni Baláž – Juraj Nemec **

Abstrakt:

Od celosvetového debutu v roku 1989, pilotný prípad na Slovensku v 2011, až po post-covidovú súčasnosť, participatívne rozpočtovanie na seba preberá mnoho rôznych podôb a foriem. Napriek niektorým spoločným charakteristikám, využívanie informačných a komunikačných technológií (IKT) na Slovensku pre účely participatívneho rozpočtovania ostáva mimoriadne fragmentované. Práve preto tento článok, ako prvý svojho druhu, podáva obraz do akej miery obce na Slovensku využívajú IKT v online prostredí pre priblíženie jednotlivých procesov participatívneho rozpočtovania občanom. Článok predstavuje výsledky exploratívneho výskumu a analyzuje mieru digitalizácie procesov participatívneho rozpočtovania na Slovensku na úrovni miestnych samospráv. Dokladuje, že spôsoby využívania elektronických nástrojov na podporu prípravy, realizácie a vyhodnocovania procesov participatívneho rozpočtovania sa medzi slovenskými obcami výrazne líšia a nie vo všetkých prípadoch garantujú potrebnú mieru informovanosti verejnosti. Len časť obcí umožňuje elektronické hlasovanie, pričom v podstate každá z nich využíva iné technické riešenie.

Kľúčová slova: Participatívne rozpočtovanie; Slovensko; Informačné technológie.

JEL klasifikace: H72.

1 Úvod

Tento článok v sebe prepája dva významné momenty fungovania verejných financií, verejnej správy a špecificky územnej samosprávy a miestnych financií, ktorými sú participatívne rozpočtovanie a digitalizácia. Participatívne rozpočtovanie (PR) funguje na Slovensku na miestnej úrovni už viac ako jednu dekádu (prvá iniciatíva sa spája s rokom 2011). Aj keď v rámci participatívneho rozpočtovania sa alokuje len malá časť miestnych rozpočtov, význam tejto formy občianskej participácie je zásadný (Klimovský aj., 2021).

* Martina Benzoni Baláž; Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, katedra politológie, Gondova ulica 2, 811 02 Bratislava, Slovenská republika; <martina.balazova@uniba.sk>.

Juraj Nemec; Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Ekonomická fakulta, katedra financií a účtovníctva, Tajovského 10, 97401 Banská Bystrica; Masarykova Univerzita Brno, Ekonomicko-správná fakulta, katedra verejné ekonomie, Lipová 41a, 60200 Brno, Česká republika; <juraj.nemec@umb.sk>.

Článok je jedným z výstupov výskumného projektu Hybné sily ekonomického rastu a prežitie firiem v šiestej K-vlne, podporeného Agentúrou na podporu výskumu a vývoja grantom č. APVV-20-0338.

Informačné technológie a digitalizácia menia fungovanie našej spoločnosti vo všetkých jej sektoroch – súkromnom, verejnom i občianskom. Vo verejnom sektore sa do oblasti e-governmentu alokujú obrovské zdroje. Informatizácia verejnej správy prináša zásadné zlepšenia fungovania administratívnych a verejných služieb a smeruje k postupnej plnej digitalizácii fungovania verejného sektora (OECD, 2019).

Problematike participatívneho rozpočtovania a problematike digitalizácie verejnej správy (e-governmentu) sa venuje obrovské množstvo publikácií, tak vo svete, ako aj priamo na Slovensku. Je však zaujímavé, že otázkam možností využitia informačných technológií pri príprave, realizácii a vyhodnocovaní procesov participatívneho rozpočtovania sa zatiaľ pozornosť v slovenských podmienkach nevenovala. Naším cieľom je reagovať na túto výzvu a konkrétnym cieľom článku je analyzovať mieru digitalizácie procesov participatívneho rozpočtovania na Slovensku na úrovni miestnych samospráv. Zdrojom údajov je vlastný priamy terénny výskum autorov.

Štruktúra predloženého článku je štandardná – prvá časť poskytuje prehľad o súčasnom stave poznania problematiky, potom nasleduje text popisujúci metodiku výskumu. Výsledky sú prezentované v samostatnej kapitole, podľa definovaných výskumných otázok. Záver článku obsahuje diskusiu zistení a závery.

2 Participatívne rozpočtovanie – jeho význam a slovenská realita

Prakticky všetky publikácie sa zhodujú na tom, že participatívne rozpočtovanie vzniklo v roku 1989 v Brazílii, v meste Porto Alegre. Proces vzniku participatívneho rozpočtovania podrobne popisuje hlavný aktér procesu Tarso Genro (2022) napr. v publikácii de Vries, Nemeč a Špaček (2022).

Vo svojej prvej fáze bolo hlavným cieľom participatívneho rozpočtovania zapojiť marginalizované skupiny do rozhodovania o miestnych rozpočtoch a tak stimulovať rozvoj mesta (de Sousa Santos, 2002; Avritzer, 2006). Vďaka svojej postupujúcej difúzií PB dostalo prívlastok „cestujúcej inovácie“ (Röcke, 2014; Lehtonen, 2022) a rozšírilo sa do viac ako 1500 miest na piatich kontinentoch (Ganuza a Baiocchi, 2012). Participatívne rozpočtovanie začalo realizovať v celosvetovom merítku (Dias, Sashil a Simone, 2019) a vo viacerých formách (Krenjova a Raudla, 2013). Sintomer, Herzberg a Röcke (2008, s. 168) sa preto pokúsili o širokú definíciu participatívneho rozpočtovania, ktorá by „zachytávala“ existujúce rôzne realizačné formy tohto procesu a to prostredníctvom piatich základných kritérií – musí sa jednať o proces spojený s rozpočtom, do procesu musí byť zapojená samospráva, proces musí mať opakovaný charakter, proces musí obsahovať zapojenie občanov a musí byť definovaná zodpovednosť za výsledky procesu.

Množstvo autorov tiež píše o potenciálnych pozitívnych dopadoch participatívneho rozpočtovania (Klimovský aj., 2021, s. 34) konštatujú, že tieto dopady sa dotýkajú

v podstate všetkých zásadných tematických oblastí fungovania verejnej správy a spoločnosti – demokracia, sociálna spravodlivosť, transparentnosť, efektívnosť, vzdelávanie a komunita).

Shah (2007) uvádza, že participatívne rozpočtovanie je spojené s princípmi „dobrého vládnutia“, transparentnosti a zodpovednosti a napomáha rozvoju miestnej komunity a boju proti chudobe. Wampler (2010) spomína dopady participatívneho rozpočtovania na posilnenie občianskej spoločnosti a efektívnejšiu alokáciu miestnych zdrojov. Montambeault (2016, s. 283) hovorí o „redefinovaní demokratického občianstva“, kde účastníci sa stávajú agentami občanov v „škólach miestnej demokracie“. Miller a O’Leary (2007) dopĺňajú, že participatívne rozpočtovanie zvyšuje legitímnosť rozhodovania samosprávy. Kuo, Chen a Su (2020) argumentujú, že pozitívne efekty participatívneho rozpočtovania sú spojené s dvojsmernou komunikáciou a kolektívnou diskusiou na miestnej úrovni.

Sintomer (2013) uvádza nasledujúce efekty – zlepšenie komunikácie medzi občanmi a miestnymi politikmi, dynamizácia miestnej spoločnosti, prepojenie hlavných organizačných štruktúr spoločnosti, dosahovanie spoločenského konsenzu a miestny rozvoj.

Vzniku, vývoju, udržateľnosti a súčasnému stavu participatívneho rozpočtovania na Slovensku sa venuje viacero autorov. Pilotné publikácie sú spojené hlavne s menom Murray Svidroňová (napr. Džinič, Murray Svidroňová a Markowska-Bzducha, 2016; Balážová aj., 2022). Momentálne je výskum participatívneho rozpočtovania na Slovensku spojený hlavne s projektom „Inovácie v rozpočtovaní miestnych samospráv na Slovensku“ (INLOGOB) podporeným Agentúrou na podporu výskumu a vývoja grantom č. APVV-19-0108 a vedeným D. Klimovským.

Podľa Murray Svidroňovej a Klimovského (2022) prvou obcou implementujúcou participatívneho rozpočtovanie na Slovensku bola Bratislava v roku 2011. V roku 2013 sa pripojil Ružomberok a v roku 2014 Banská Bystrica. Vo všetkých troch prípadoch bola iniciátorom nezisková organizácia a základom práca dobrovoľníkov. V prípade Bratislavy dokonca financie na prvý rok 2011 neboli poskytnuté mestom, ale sponzorom (v roku 2012 ale už mesto alokovalo 29,975 EUR a v roku 2013 až 46,000 EUR).

Slovenské obce pri realizácii participatívneho rozpočtovania uplatňujú tzv. „Porto Alegre Model for Europe“. Štandardný (najčastejší) postup je, že obce vyčlenia určitý objem rozpočtu do participatívneho rozpočtu, občania (alebo iní aktéri) navrhujú projekty, občania hlasujú o projektoch a víťazné projekty sa realizujú (podrobnejšie pozri Klimovský aj., 2021). Základné parametre participatívneho rozpočtovania na Slovensku charakterizuje Tabuľka 1.

Tab. 1 Participatívne rozpočtovanie na Slovensku

Rok začiatku	Legislatívna báza	Rozsah	Zdroje	Finálne rozhodnutie
2011	Nie je	Menej ako 2 % obcí	0,05 až 0,39 % obecného rozpočtu	Obecné zastupiteľstvo spolu s občanmi

Zdroj: Vlastné spracovanie, podľa de Vries, Nemeč a Špaček (2022)

Napriek tomu, že participatívne rozpočtovanie na Slovensku je pomerne dobre popísané a podrobne analyzovaný hlavne jeho vývoj v období pandémie COVID-19 (napr. Bardovič a Gašparík, 2021), miere jeho digitalizácie na Slovensku ako jednému z implementačných faktorov sa doteraz (podľa nášho poznania) nikto podrobnejšie nevenoval (Klimovský aj., 2021 uvádzajú medzi bariérami transakčné náklady, ale nevenujú sa možnostiam využitia digitalizácie na ich zníženie). Tento fakt môže byť aj dôsledkom toho, že celkovo sa problematike digitalizácie fungovania slovenských obcí zatiaľ (podľa našich vedomostí) nikto podrobnejšie nevenoval. Digitalizácia verejnej správy sa v podmienkach Slovenska rieši hlavne systémom „zhora – nadol“ (portál slovensko.sk) a jej miera výrazne zaostáva za priemerom Európskej únie (pozri napr. European Commission, 2021). Špecifické iniciatívy obcí v oblasti e-governmentu nie sú koordinované a prevažujú individuálne ad-hoc riešenia. Obce okrem ich webov využívajú hlavne sociálne médiá (Murray Svidroňová, Kaščáková a Vrbičanová, 2018).

3 Metodika výskumu

Ako sme už uviedli v úvode, cieľom state je analyzovať mieru digitalizácie procesov participatívneho rozpočtovania na Slovensku na úrovni miestnych samospráv. Základom je kvalitatívna analýza a pre naplnenie cieľa sme si stanovili dve základné (ale navzájom prepojené) výskumné otázky:

VO1: V akej miere slovenské obce využívajú elektronické nástroje na podporu prípravy, realizácie a vyhodnocovania procesov participatívneho rozpočtovania?

VO2: V akej miere slovenské obce využívajú elektronické hlasovanie o súťažiacich projektoch?

Údaje použité v analytickej časti článku pochádzajú výlučne z vlastného primárneho výskumu, ktorý realizovali autori v roku 2022, v priebehu mesiacov 05–08/2022. Celkovo bolo analyzovaných 59 obcí, čo predstavuje celý základný súbor slovenských obcí, ktoré majú skúsenosti s participatívnym rozpočtovaním. Jedná sa obce s počtom obyvateľov od 1 573 do 80 386, pričom prevažujú väčšie (na slovenské pomery) mestá – táto vzorka jasne dokladuje, že nadmerná územná fragmentácia Slovenska je jednou z kritických bariér rozvoja participatívneho rozpočtovania (ak nie hlavnou bariérou). Mestá Bratislavu a Košice sme sledovali

prostredníctvom mestských častí. Hlavným zdrojom údajov boli webové stránky obcí. Pre zdvojenú kontrolu existencie webových stránok sme aplikovali doplnkové vyhľadávanie pomocou platformy search.google.com. Použitím kľúčového slova s dlhým chvostom, takzvaného long-tailového kľúčového slova „participatívne rozpočtovanie + [názov obce]“ bolo dohľadovaných a pozorovaných prvých päť strán výsledkov v online vyhľadávači. Tento spôsob slúžil pre pochytenie aj stránok týkajúcich sa PB, ktoré by sa pri skúmaní výlučne oficiálnych webových stránok mohli nezobraziť. Vďaka tejto metóde sme identifikovali viacero spôsobov akým obce informujú o PB v online prostredí. Najrozšírenejšie je zriadenie stránky venovanej PB v rámci domény oficiálnej stránky obce, avšak stretli sme sa aj so spôsobom, kedy bola zriadená separátna webová stránka, oddelená od oficiálnej stránky obce (umiestnená na inej webovej doméne). Súčty v jednotlivých tabuľkách preto nemusia sedieť s rozsahom použitej vzorky z dôvodu duplicitných (obec využíva viacero možností) alebo chýbajúcich (nezistiteľných) údajov.

4 Výsledky – miera elektronickej podpory participatívneho rozpočtovania na Slovensku

V rámci prvej výskumnej otázky sme sledovali viacero sub-ukazovateľov, ktoré postupne za sebou uvádzame. Tabuľka 2 analyzuje spôsob, akým obce informujú o procesoch participatívneho rozpočtovania. Ako bolo načrtnuté v metodologickej časti, existujú dva najrozšírenejšie spôsoby ako o participatívnom rozpočte informujú obce v online prostredí. Prvým spôsobom je zriadenie stránky venovanej PR v rámci domény oficiálnej stránky obce, druhým spôsobom je zriadenie separátnej webovej stránky, mimo architektúry oficiálnej stránky obce, ktorá je umiestnená na inej webovej doméne. Druhé riešenie, zriadenie separátnej pomocnej stránky, býva vo väčšine prípadov komplementárnym riešením. Táto stránka nie je využívaná ako substitút, vo väčšine prípadov pomocná stránka co-existuje zároveň s PR sekciou na oficiálnej stránke obce.

Tab. 2 Využitie online nástrojov pre účely participatívneho rozpočtovania

Stav využitia online nástrojov pre účely PR	Počet miest, obcí a mestských častí
Časť oficiálnej webovej stránky je dedikovaná PR	54
Zriadená pomocná oddelená stránka exkluzívne pre účely PR	18
Zriadené obe (oficiálna webová stránka aj pomocná stránka výlučne pre účely PR)	17
Zriadená iba pomocná stránka exkluzívne pre účely PR	1
Ani jednu z vyššie uvedených možností	4

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Tabuľka 3 sa venuje analýze elektronickej podpory hlavných fáz procesu participatívneho rozpočtovania – zverejnenie pravidiel, podávanie projektov a zverejnenie finálneho zoznamu projektov na hlasovanie.

Tab. 3 Informácie k procesu participatívneho rozpočtovania publikované online (počet obcí)

Pravidlá		Podávanie projektov		Návrhy projektov posledného funkčného kola predložené na hlasovanie	
áno	nie	áno	nie	áno	nie
55	4	27	32	46	13

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Vzhľadom k tomu, že každý proces vo verejnej správe by mal mať aj spätnú väzbu, overili sme aj mieru zverejňovania informácií o predchádzajúcich ročníkoch participatívneho rozpočtovania, ktoré by napr. mali umožniť občanom kontrolovať, čo sa vlastne dosiahlo – Tabuľka 4.

Tab. 4 Zverejňovanie výsledkov participatívneho rozpočtovania

Informácie o predošlých ročníkoch publikované online	Počet obcí
Nie	35
Áno	24

Zdroj: Vlastné spracovanie.

4.1 Možnosti elektronickeho hlasovania

Otázka elektronickeho hlasovania v ľubovoľnom type verejných volieb je stále bodom, na ktorý sú rozdielne názory a v ktorom funguje rozdielna prax (napr. na úrovni parlamentných volieb je možnosť elektronickeho hlasovania skôr výnimka, ako obvyklý postup). Elektronicke hlasovanie by malo mať nasledovné atribúty (Weinstein, 2000) – udržateľnosť, autentizácia, zabránenie duplicity, presnosť, integrita, flexibilita, spoľahlivosť, utajenie, transparentnosť a nákladová efektívnosť. Tento zoznam naznačuje, že hlavne na národnej úrovni nie je jednoduché garantovať, aby úžitky z elektronickeho hlasovania boli vyššie ako náklady a riziká.

V prípade participatívneho rozpočtovania na miestnej úrovni je situácia o niečo jednoduchšia, ako pri národných voľbách, ale stále je potrebné mať k dispozícii vhodné softwarové riešenie, ktoré bude garantovať bezpečnosť a zabránenie duplicity (systém by mal – podľa väčšinového názoru - umožniť hlasovať len obyvateľom obce a len raz, kedy môžu použiť limitovaný počet hlasov, podľa toho koľko hlasov im umožňujú pravidlá). Tiež je potrebné zväziť, či elektronicke hlasovanie skutočne pomôže zvýšiť participáciu, alebo z titulu „digitálnej medzery“

vyľúči z hlasovania občanov, ktorí nemajú potrebné vybavenie alebo schopnosti. Ako ukazuje Tabuľka 5, prax obcí na Slovensku sa – aj vzhľadom na uvedené kontroverzie – zásadne líši.

Tab. 5 Elektronické hlasovanie

Voľba projektov online	Počet obcí
Informácie nezverejnená na webovských stránkach	9
Nie	16
Áno, formou webovskej aplikácie s sms verifikáciou	13
Áno, inou formou (prostredníctvom google dokumentov, webovskej aplikácie, sms, emailom...)	21
Spolu	59

Zdroj: Vlastné spracovanie.

5 Diskusia a závery

Cieľom nášho príspevku bolo analyzovať mieru elektronickej podpory procesov participatívneho rozpočtovania na miestnej úrovni na Slovensku. Zamerali sme sa na dve stránky tohto procesu – elektronizáciu procesov participatívneho rozpočtovania, hlasovania a možnosť elektronickeho hlasovania. Zistenia sú pomerne zaujímavé a nie sú závislé od veľkosti obce.

Pomerne prekvapujúca je prax obcí z pohľadu fungovanie webovej stránky s informáciami o participatívnom rozpočte. Vo väčšine prípadov je potrebné tieto informácie hľadať cez hlavnú webovú stránku obce. Tento postup môže byť v mnohých prípadoch limitovať efektívnu dostupnosť údajov, pretože vo väčšine obcí nie sú informácie o rozpočte a teda aj participatívnom rozpočte priamo viditeľné na hlavnej (prvej po otvorení webu) stránke obce. Skutočnosť, že napr. analyzované mesto Banská Bystrica (náhodný príklad) má informácie o participatívnom rozpočte dostupné až na „štvrtom stupni vyhľadávania“ (Banská Bystrica\Samospráva\Iniciatíva pre Otvorené vládnutie (OGP)\Participatívny rozpočet) určite nestimuluje menej aktívnych občanov k participácii.

Ešte zarážajúcejší fakt je skutočnosť, že väčšina slovenských obcí neumožňuje podávanie návrhov projektov do systému participatívneho rozpočtovania on-line, v čase, kedy mnohí občania a všetky neziskové organizácie, ktoré chcú byť partnerom štátu, majú zriadené svoje elektronicke stránky na centrálnom portáli verejnej správy (slovensko.sk) a musia ich na komunikáciu so „štátom“ využívať.

A asi najviac zarážajúce je zistenie, že nie všetky webové stránky informujúce o participatívnom rozpočtovaní zverejnia pred hlasovaním zoznam a popis projektov, ktorú postúpili do tohto záverečného kola, kedy o ich realizácii už rozhoduje verejná hlasovaním.

Väčšina obcí tiež nedostatočne reflektuje potrebu spätnej väzby – ex-post hodnotenia, informácie o výsledkoch minulých rokoch a tom, čo sa vlastne projektami dosiahlo vo väčšine z nich absentujú, čo je tiež veľmi zarážajúca prax.

Jednou z kondícií pre zvýšenie občianskej participácie je zabezpečenie variability a viacerých foriem prístupu občanov. Online prostredie je práve z jednou z prístupových ciest občanov (Cunha, Alegretti a Matias, 2011), či už pri prístupe k informáciám, alebo k samotným aktivitám ako navrhovanie projektov, deliberácia či hlasovanie. V súlade s poznatkami uvedenými vyššie sa domnievame, že relatívne veľmi nízka účasť voličov v procesoch participatívneho rozpočtovania (na skutočnosť, že účasť občanov na hlasovaní je nízka, upozorňujú v podstate všetky existujúce štúdie, ale viažu ju skôr na malý objem alokovaných prostriedkov a „path-dependency“ faktor – viď napr. de Vries, Nemeč a Špaček, 2022) môže mať jednu z príčin práve v nedostatočnom využívaní možností elektronických technológií pri podpore procesov participatívneho rozpočtovania.

Ako sme už naznačili, otázka, či umožniť alebo neumožniť elektronické hlasovanie o výbere projektov nemá jednoznačnú odpoveď – a aj samotná prax v tejto veci nie je jednotná, v podstate každá obec uplatňuje svoje špecifické riešenie.

Čo sa týka štandardizácie online riešenia v rámci obcí Slovenskej republiky, môžeme hovoriť o pomerne fragmentovanom priestore. Veľkým vplyvom pri posudzovaní do akej miery je online riešenie štandardizované je skutočnosť, či si obce toto riešenie navrhujú sami, alebo využívajú odporúčania, či služby tretej strany. Mnohé z obcí (13 z 34), ktoré umožňujú elektronické hlasovanie, využívajú systém online hlasovania s verifikáciou pomocou krátkej textovej správy (sms). Ide o hlasovanie pomocou webovej aplikácie Hlas občanov. Toto riešenie prevádzkuje občianske združenie WellGiving o.z.. Aplikácia Hlas občanov, nepokrýva „iba“ možnosť hlasovania, ide o komplexnejšie riešenie od online podávania projektov, cez ich zverejnenie až po verifikovaný hlas. Riešenie nie je osobitné a teda iné pre každú obec, ide o štandardizovanú ponuku úkonov v rámci tejto webovej aplikácie.

Okrem zistenia skutkového stavu a jeho vybraných potenciálnych príčin, vieme na záver článku formulovať a niekoľko odporúčaní pre budúcu verejnú politiku oblasti participatívneho rozpočtovania, viazaných na naše zistenia. Pokiaľ bude reálnym cieľom obcí integrovať participáciu občanov do miestneho rozpočtového procesu (či už cez „Porto Alegre for Europe“ model participatívneho rozpočtovania, alebo inými formami), skvalitnenie a aj určitá miera unifikácie elektronickej podpory daných procesov sa javí ako nevyhnutnosť. Priamo a jednoducho dostupná webová stránka by mala obsahovať všetky historické a aktuálne informácie, spojené s participatívnym rozpočtom obce. „Historická“ časť by nemala len informovať o tom, ktoré projekty boli schválené, ale aj aké výstupy a výsledky tieto projekty priniesli.

Čo sa týka samotného hlasovania, jednou z možností je hybridná kombinácia možnosti voliť fyzicky alebo on-line. Takáto alternatíva, ktorá dnes nie je bežná, možno pre vyššie náklady, by reagovala ako na potreby tej časti obyvateľstva, ktorá dnes chce riešiť všetko on-line, tak aj na potreby občanov, ktorí nemajú z rôznych subjektívnych a objektívnych dôvodov plný prístup k nástrojom e-governmentu („digital gap“).

Literatura

AVRITZER, L., 2006. New public spheres in Brazil: local democracy and deliberative politics. *International Journal of Urban and Regional Research*. Sv. 30, č. 3, s. 623–637. doi: 10.1111/j.1468-2427.2006.00692.x.

BALÁŽOVÁ, M., KLIMOVSKÝ, D., MURRAY SVIDROŇOVÁ, M., NEMEC, J., 2022. Determinants of Combining Budgetary Innovations at the Local Level: Experience from Slovakia. *Public Sector Economics*. Sv. 46, č. 3, s. 355–383. doi: 10.3326/pse.46.3.2.

BARDOVIČ, J., GAŠPARÍK, J., 2021. Enablers of Participatory Budgeting in Slovakia During the COVID-19 Pandemic. *Scientific Papers of the University of Pardubice, Series D: Faculty of Economics and Administration*. Sv. 29, č. 1, článok č. 1248. doi: 10.46585/sp29011248.

CUNHA, E. S. M., ALLEGRETTI, G., MATIAS, M., 2011. Participatory Budgeting and the Use of Information and Communication Technologies: A Virtuous Cycle? *RCCS Annual Review*. Sv. 3, č. 3, s. 141–159. doi: 10.4000/rccsar.316.

DE SOUSA SANTOS, B., 2002. *Democracia e participação. O caso do orçamento participativo de Porto Alegre*. Quito: Ediciones Abya-Yala.

DE VRIES, M. S., NEMEC, J., ŠPAČEK, D., eds. 2022. *International Trends in Participatory Budgeting: Between Trivial Pursuits and Best Practices*. Cham: Palgrave Macmillan. doi: 10.1007/978-3-030-79930-4.

DIAS, N., SAHSIL E., SIMONE J., 2019. *Participatory Budgeting World ATLAS 2019*. Cascais: Oficina.

DŽINIĆ, J., MURRAY SVIDROŇOVÁ, M., MARKOWSKA-BZDUCHA, E., 2016. Participatory Budgeting: A Comparative Study of Croatia, Poland and Slovakia. *NISPAce Journal of Public Administration and Policy*. Roč. 9, č. 1, s. 31–56. doi: 10.1515/nispa-2016-0002.

EUROPEAN COMMISSION, 2021. *Public Administration and Governance: Slovakia*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Benzoni Baláž, M., Nemeč, J.: *Elektronická podpora participatívneho rozpočtovania na Slovensku*.

GANUZA, E., BAIOCCHI, G., 2012. The Power of Ambiguity: How Participatory Budgeting Travels the Globe. *Journal of Public Deliberation*. Roč. 8, č. 2, s. 1–12. doi: 10.16997/jdd.142.

GENRO, T., 2022. Intermezzo: The Political Genesis of Participatory Budgeting. In: DE VRIES, M., NEMEC, J., ŠPAČEK, D., eds. *International Trends in Participatory Budgeting: Between Trivial Pursuits and Best Practices*. Cham: Palgrave Macmillan, s. 1–26. doi: 10.1007/978-3-030-79930-4_1.

KLIMOVSKÝ, D., BAKOŠ, E., BARDOVIČ, J. KUKUČKOVÁ, S., SVIDROŇOVÁ, M., BENZONI BALÁŽ, M., GAŠPARÍK, J., 2021. *Participatívne rozpočtovanie (kontexty, modely a praktické skúsenosti)*. Bratislava: Wolters Kluwer SR.

KRENJOVA, J., RAUDLA, R., 2013. Participatory Budgeting at the Local Level: Challenges and Opportunities for New Democracies. *Halduskultuur – Administrative Culture*. Sv. 14, č. 1, s. 18–46.

KUO, N. L., CHEN, T. Y., SU, T. T., 2020. A new tool for urban governance or just rhetoric? The case of participatory budgeting in Taipei City. *Australian Journal of Social Issues*. Sv. 55, č. 2, s. 125–140. doi: 10.1002/ajs4.110.

LEHTONEN, P., 2022. Policy on the Move: The Enabling Settings of Participation. Participatory Budgeting. *Policy Studies*. Sv. 43, č. 5, s. 1036–1054. doi: 10.1080/01442872.2021.1895981.

MILLER, P., O'LEARY, T., 2007. Mediating Instruments and Making Markets: Capital Budgeting, Science and the Economy. *Accounting, Organizations and Society*. Sv. 2, č. 3, s. 219–237. ISSN 1873-6289. doi: 10.1016/j.aos.2007.02.003.

MONTAMBEAULT, F., 2016. Participatory citizenship in the making? The multiple citizenship trajectories of participatory budgeting participants in Brazil. *Journal of Civil Society*. Sv. 12, č. 3, s. 282–298. doi: 10.1080/17448689.2016.1213508.

MURRAY SVIDROŇOVÁ, M., KAŠČÁKOVÁ, A., VRBIČANOVÁ, V. 2018. Can Social Media be a Tool for Participatory Governance in Slovak Municipalities? *NISPAcee Journal of Public Administration and Policy*. Sv. 11, č. 2, s. 81–101. doi: 10.2478/nispa-2018-0014.

MURRAY SVIDROŇOVÁ, M., KLIMOVSKÝ, D., 2022. Participatory Budgeting in Slovakia: Recent Development, Present State, and Interesting Trends. In: DE VRIES, M., NEMEC, J., ŠPAČEK, D., eds. *International Trends in Participatory Budgeting: Between Trivial Pursuits and Best Practices*. Cham: Palgrave Macmillan, s. 247–270. doi: 10.1007/978-3-030-79930-4_13.

OECD, 2019. *Digital Government Index: 2019 results*. Paris: OECD Publishing.

RÖCKE, A., 2014. *Framing Citizen Participation: Participatory Budgeting in France, Germany and the United Kingdom*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. doi: 10.1057/9781137326669.

SINTOMER, Y., HERZBERG, C., RÖCKE, A., 2008. Participatory Budgeting in Europe: Potentials and Challenges. *International Journal of Urban and Regional Research*. Sv. 32, č. 1, s. 164–178. doi: 10.1111/j.1468-2427.2008.00777.x.

SINTOMER, Y., 2013. *Participatory Budgeting in Asia and Europe: Key Challenges of Participation*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

SHAH, A., 2007. *Participatory budgeting*. Washington: The World Bank. doi: 10.1596/978-0-8213-6923-4.

WAMPLER, B., 2010. *Participatory budgeting in Brazil: Contestation, cooperation, and accountability*. Pennsylvania: Penn State Press.

WEINSTEIN, L., 2000. Risks of Internet voting. *Communications of the ACM*. Sv. 43, č. 6, s. 128–138. doi: 10.1145/336460.336490.

Electronic support of participatory budgeting in Slovakia?

Martina Benzoni Baláž – Juraj Nemeč

Abstract:

Since the global debut of participatory budgeting (PB) in 1989, the pilot case in Slovakia in 2011 until the post-covid present, PB takes on many different shapes and forms. Despite several common characteristics, the use of information and communications technologies (ICT) in Slovakia for PB purposes remains extremely fragmented. That is why this article, as the first of its kind, presents an overview of the individual processes of participatory budgeting and the extent to which municipalities in Slovakia use ICT and the online environment to bring them closer to citizens. This article presents the results of exploratory research and analyses the degree of digitization of participatory budgeting processes in Slovakia at the level of local governments.

Keywords: Participatory budgeting; Slovakia; Information technology.

JEL Classification: H72.